

ШУЛАЈКОВСКИ

ИЗЛОЖБАТА Е ОРГАНИЗИРАНА ПО ПОВОД 8 СЕПТЕМВРИ ДЕНОТ
НА ОСЛОБОДУВАЊЕТО НА ГРАД ДЕБАР

EKSPOZITA ORGANIZOHET ME RASTIN E 8 SHTATORIT — DITËS SË ÇLIRIMIT
TË QYTETIT TË DIBRËS

SERGI 8 EYLÜL DEBRE KENTININ KURTULUŞ YILDÖNÜMÜ ONURUNA
ÖRGÜTLENMEKTE

25 години ликовно творештво

ШУЛАЈКОВСКИ ТЕОФИЛ - ТОФЕ

**ИЗЛОЖБА НА ПЕЈЗАЖИ
ОД ЗАПАДНА МАКЕДОНИЈА**

— АКВАРЕЛИ

---

8 - 20. IX. 1982 година

Изложбен салон на Општествениот дом „Скопје“ — Дебар

Теофил Шулајковски е роден во Дебар. Завршил Училиште за применета уметност, П. Академија и Филозофски факултет.

Член е на Друштвото на ликовните уметници на Македонија од 1966 год.

СТУДИСКИ ПАТУВАЊА: Париз — Франција (корисник на фондацијата „Моша Пијаде“) и Грција.

Творбите на Теофил Шулајковски можат да се најдат во збирките на приватни колекционери, општествени организации, галерии во Југославија, Франција, Швајцарија, Грција, Англија, Полска, Чехословачка, Германија, Австралија, Египет, Кина, Канада и др.

НАГРАДИ:

1979 година е добитник на Наградата „13 Ноември“ на сликарство на град Скопје.

ПРЕДГОВОР:

Се навршуваат дваесет и пет години од првата самостојна изложба на Теофил Шулајковски-Тофе во Дебар. Тоа е убав повод неговиот роден град да го одбележи овој јубилеј со самостојна изложба, на која симболично се претставени дваесет и пет дела.

Кога се зборува за Дебар неможе а да не се потсетиме дека од овој крај, кој опфаќа повеќе села, потекнуваат мнозина познати иконописци, зографи кои создавале кон крајот на 18 и во текот на 19 век. Дебарскиот крај исто така дал неколку познати современи ликовни уметници меѓу кои спаѓа и Тофе Шулајковски. Тој подолго време го негува акварелот како примарна но не и единствена ликовна техника. Како што е познато тоа паралелно и со подеднаков успех се занимава со настел исто толку тешка и мошне ретка ликовна техника.

Кога се има предвид податокот дека Шулајковски зад себе има преку триесет самостојни и учества на повеќе групни изложби, незаборавајќи го неговото професионално ангажирање како организатор на други изложби, станува јасно дека пред нас имаме вонредно динамична природа и уметник кој упорно одржува континуитет во создавањето.

Најновите дела на Шулајковски што сега можеме да ги видиме, претставуваат стилска целина, тематски заокружена со мотиви од овој крај пронаоѓани низ прекрасни е предели на Радика, Маврово, Црн Дрим, Оридско, Преспанско и т.н. Овие акварели ги носат белезите карактеристични за досегашното создавање на Шулајковски. Тоа значи, доследно останување на патот на сопствените сфаќања на уметноста, дефинирани уште на самиот почеток на создавањето. Всушност, изборот на ликовната техника, на т.н. течен акварел, совршено одговара на темпераментот и ликовните интересирања на уметникот. Во најновите дела кој го кондензира своето долгогодишно искуство на акварелист што се огледа во сигурната и виртуозна техничка постапка.

Шулајковски е меѓу последните уметници кој работи во природа, пленерист кој сака да ја почувствува нејзината свежина и да ги пренесе на акварелна хартија сите нејзини промени. Меѓутоа, тука не станува збор за директно, верно копирање на природата туку за нејзино трансформирање кое ги задржува основните контури на мотивот. Тој почнува од видливото и го задржува неговото присуство во свежите колористички и тонски валери, и „реалистичката“ препознатливост на мотивот. Потоа, се одделува од него барајќи во акварелот, насликан брзо и сигурно, пред сè лиризам и хармонија која добива призивок на имагинарен предел натопен со романтични чувства доведувајќи го некаде до елементарна препознатливост. Акварелот на Шулајковски е насликан А ЛА ПРИМА, во широки потези БАРОКНО и не трпи попразувања и измачувања.

На спонтаниот и непосреден начин на работа не му е потребен цртеж кој бара време и повеќе студиозност. Затоа, Шулајковски се ослободува од него пропуштајќи се на директно нанесување на флуидни и лазурни тонови, кои се истовремено и цртеж и светлост и простор. Чистите пиктурални сензации, непосредноста го работата и препознатливоста на мотивот се основни елементи врз кои се заснова привлечноста и прифатливоста на акварелите на Шулајковски за поширок круг љубители на уметноста. Тоа го докажува и оваа негова јубилејна изложба во Дебар.

Владимир Величковски
Историчар на уметноста

Акварелите прикажани на тематската изложба „ПЕЈЗАЖИ ОД ЗАПАДНА МАКЕДОНИЈА“ се инспирирани од убавините на Мавровското Езеро, од бистрата и пенлива река Радика со нејзините прекрасни кањони, од реката Црни Дрим и од Охридското и Преспанското Езеро. Т. Шулајковски се јави во улога на пропагатор на убавините на нашата земја, не само меѓу нас овде, туку и на другите меридијани каде што неговите слики патуваат со групни или самостојни изложби.

ИЗВАДОЦИ ОД ПРЕДГОВОРИ И КРИТИКИ

Проф. ДИМЧЕ КОЦО, Академик

Охрид — 1973

Меѓу сликарите кои што најмногу внимание посветиле и успех постигнале е несомнено Шулај овски. Лиризам во еден негов млад израз што секако понатаму ќе трпи и ќе бара измени; Значи весник на сериозен уметник...

ДИМИТАР МИТРЕВ, Академик

Од предговорот на каталогот
за самостојната изложба во Белград
15—31. 1972 г.

... Со секоја нова изложба на Шулајковски впечатливо се потврдува една изворна инспирација и една потполна лирска понесеност на македонскиот пејзаж, кој е чудно привлечен и живописен во пролетта и есента. Минатогодишната изложба во Скопје со мотиви од клисурата на Радика имаше успех на една вонредно сугестивна потв да на изгзитите креаторски својства на овој, во секој однос, нов и оригинален македонски акварелист...

СЛАВКО ЈАНЕВСКИ, Академик

2—14. IV. 1971 година

Таа с ровост, таа судбинска скаменетост на македонскиот пејзаж: живее во тие дивојаречки и орелски карпи водата, и крај таа запенетост и прозирна невиност, билјето, и во тоа билје тајната-супериорноста на природата те привлекува и те прави, з чудо силен и во осаменост. И наеднаш тие облаци, тие тешки симболи на привидната вечност, ги гледаме облагорадени, смекнати и доближени до нашите желби не само да сме дел на природата туку и самата таа да биде дел на нашето битие. Тука се родила да не збогати со секавања и свеченост химната на акварелот. Едно сликарство станува во животот овој живот и ние со него побогати сме за уште една душевна височина.

Проф. ВАНГЕЛ КОЦОМАН, Академик

Од предговорот на каталогот за самостојната изложба во Скопје, 21. II. 1973 год
... Во Македонија во современата ликовна уметност техниката акварел ја прифатиле неколкумина, меѓу кои како единствен и доследен поклоник останал сликарот Шулајковски.

... Приврзаниците кон оваа техника се многу ретки, бидејќи се работи за техника која бара од творецот моментно проценување и доживување на сите од секаков вид движена во спектарот на боите, а Шулајковски е сликар-акварелист кој токму ги почувствувал сите потешкотии, и создал неколку циклуса од РАДИКА И МАВРОВСКО ЕЗЕРО.

Д-р. КОСТА БАЛАБАНОВ

Историчар на уметноста
Директор на музеите на Македонија
Од предговорот на каталогот за самостојната изложба во Охрид
12—30. VII. 1981 година

... Ако нашите наредномирани поети иснеаја песни за огледалата на Македонските езера и убавините на македонските реки и ако тие песни со право беа оценети како врвни достигнуања на нашата поезија, акварелите на Т. Шулајковски создаваат друг вид поезија низ која се пее песна за убавините на нашата земја, за прозрачните води на езерата и воздушните облаци што се огледуваат во нив...

ТОМЕ МОМИРОВСКИ

Од предговорот на каталогот
за самостојната изложба во Скопје
4—20. IV. 1977 год.

... Овие акварели на свој начин истенчени ја дофатуваат смислата и суштината, бојата и хармонијата, стварноста и привидноста на нашиот топол крај без згоринско...

... Тука има подеднакво идеја и чист однос, несопирлива енергија и несопирливо сваќање за ликовната задача...

МИТКО ЧОРНАКОВ, Историчар на уметноста — виши кустос
во Републичкиот завод за заштита на
спомениците на културата — Скопје
18. V. 1978 год.

„... Преку своите пејзажи, Шулајковски ни ги дочарува нашите езера, земјата, небото, вегетацијата. Преку нијансите на боите го опишува нашето топло поднебје. Тој ни ја дочарува прекрасната недевастирана природа на пенливата и бистра Радика, Мавровско Езеро, Црни Дрим, Охридско и Преспанско Езеро...

ПАСКАЛ ГИЛЕВСКИ, Ликовен критичар
(Нова Македонија) 3. III. 1966 год.

„... И во поглед на акварелната техника Шулајковски прави извесни скршнувања од вообичаените шеми...

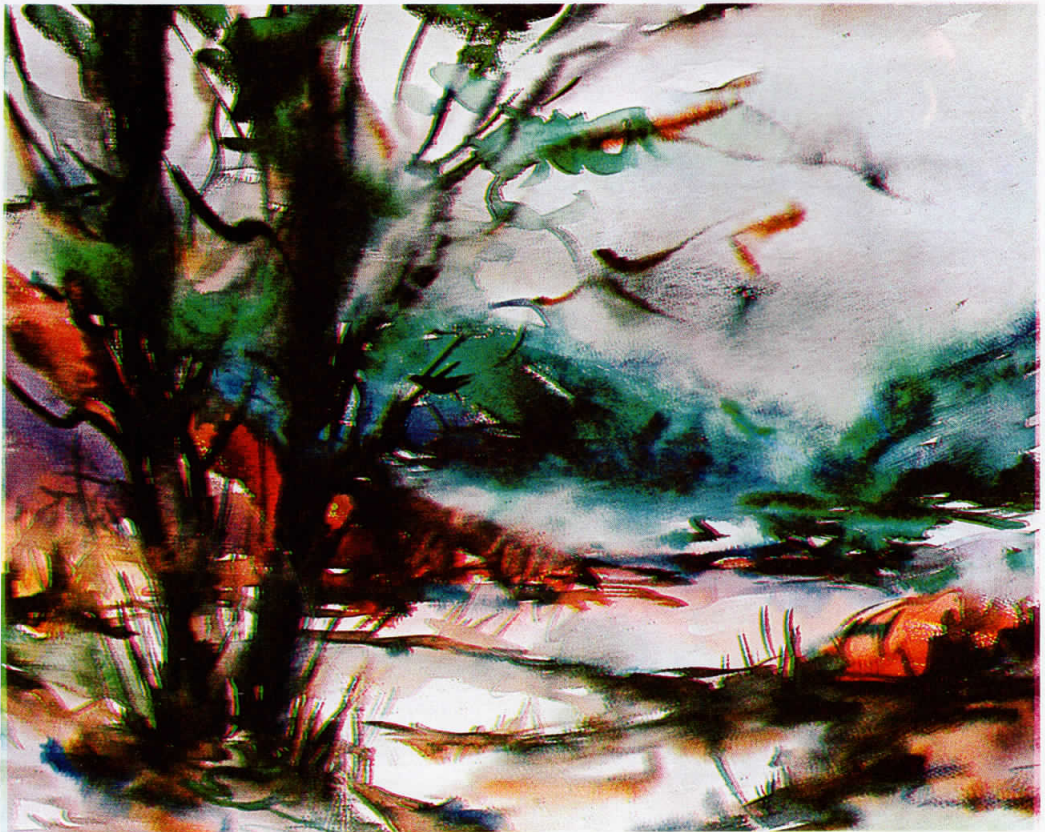
„... Не озиот колорит на повеќе места асоцира на топлиот колорит што го имаат фре ките на нашите манастири, од кој овој сликар несомнено многу е инспириран...

ЖИВКО ВАСИЛЕВСКИ

Од предговорот на каталогот
за самостојна изложба во Куманово
6—21. X. 1972 год.

„... Неговото сликарство претставува содржина инспирирана од нашиот богат македонски пејзаж кој е толку чудесен, величествен и паторексен во пролетта и касната есен...

... Неговиот уметнички опус е исполнет со живот и филиграмски лиризам. Во сите негови експонати се чувствува и доживува симфонија на времето и просторот, симфонија трепетлива во еден здив исполнета...

ЈОВАН КОТЕВСКИ, поет
Од предговорот на каталогот
за самостојната изложба
во Домот на ЈНА — Скопје
18—28. V. 1978 год.

„... И не е нужно, на крај да се има потпис под овие акварели и пастели за да се дознае нивниот радиус на создавање и нивниот автор. Доволно е да се почувствува само чистиот изблик на чувството што прво ќе не плени, па преку тоа да се дојде до поднебјето што го побудиле авторот на сопствен исказ, неробувајќи на никакви шеми и категории, освен на сопствената желба и откривање.

СОЊА АБАЦИЈЕВА-ДИМИТРОВА, Историчар на уметноста
Директор на Музејот на современа уметност, Скопје
Од предговорот за каталогот на самостојната изложба во Домот на културата
— Св. Николе, 25. V. до 5. VI. 1979 год.

„... Теофил Шулајковски својот творечки живот му го посветил на акварелот.
... Пејзажот го користи како медиум за максимална експанзија на природните феномени, на она прачовечко, праисконско, вечно во нив. Во транспарентноста на водата, воздушните вибрации, вегетацијата во оваа духовна чистота и физичка негибнатост ослободена од интервенцијата на човековиот разум, ја инвестира сета своја ликовна предилекција.

ЉУПКА ДАМЈАНОВСКА, виши кустос
на МУЗЕЈОТ ЗА СОВРЕМЕНА УМЕТНОСТ ВО СКОПЈЕ
Од предговорот на каталогот за самостојната изложба во Домот на културата
„Иљо Антевски-Смок“ во Тетово
22. XI. до 3. XII. 1980 год.

„... Речиси единствен уметник во Македонија, кој со право може да се нарече продолжувач на основоположничката продукција на современиот македонски акварел е Теофил Шулајковски-Тофе, кој целиот свој творечки живот до денес го посветил на акварелот, изразувајќи се главно преку него.

Со своите 30 самостојни и бројни учества на групни изложби во земјата и надвор од неа, Шулајковски има вградено свој значаен придонес во афирмација на македонскиот акварел...

... Особено македонскиот предел е трајна определба на Шулајковски и тоа пределите на неговиот роден дебарски крај...

OFFENBACH — POST
16. октомври 1980 година

„... Теофил Шулајковски своите дела ги создава исклучиво во техника акварел. Како мотиви во неговото творештво претежно се определува за пејзажот и мртвата природа. Неговиот сликарски темперамент се движи помеѓу експресија и визијата...

ERNST BUCK

ЊАНАВЕР АНЗЕИГЕР
12. I. 1981 год.

Теофил Шулајковски, роден во Дебар 1934 година во Дебар — СРМ, со своите акварели и пастели се одликува во оваа група од македонски сликари.

Тој со посебна сликарска вештина и на сосема лесен начин успева со својата четка да ги осети природните појави што ги слика: ветрот, светлината, воздухот, сонцето, темнината и сите особености на природата што ги носи со себе.

Неговите дела дишат, неговите дела се светлосници на оваа изложба.

ВИКТОРИЈА ВАСЕВА-ДИМЕВСКА, Историчар на уметноста
во Музејот за современа уметност Скопје
Ликовен осврт емитуван преку Радио Скопје
26. V. 1978 год.

„... Шулајковски жестијата на својот темперамент ја покажува во замавот на раката. Невремето, виорите, вртлозите се резултирани од узбурканата уметничка природа...

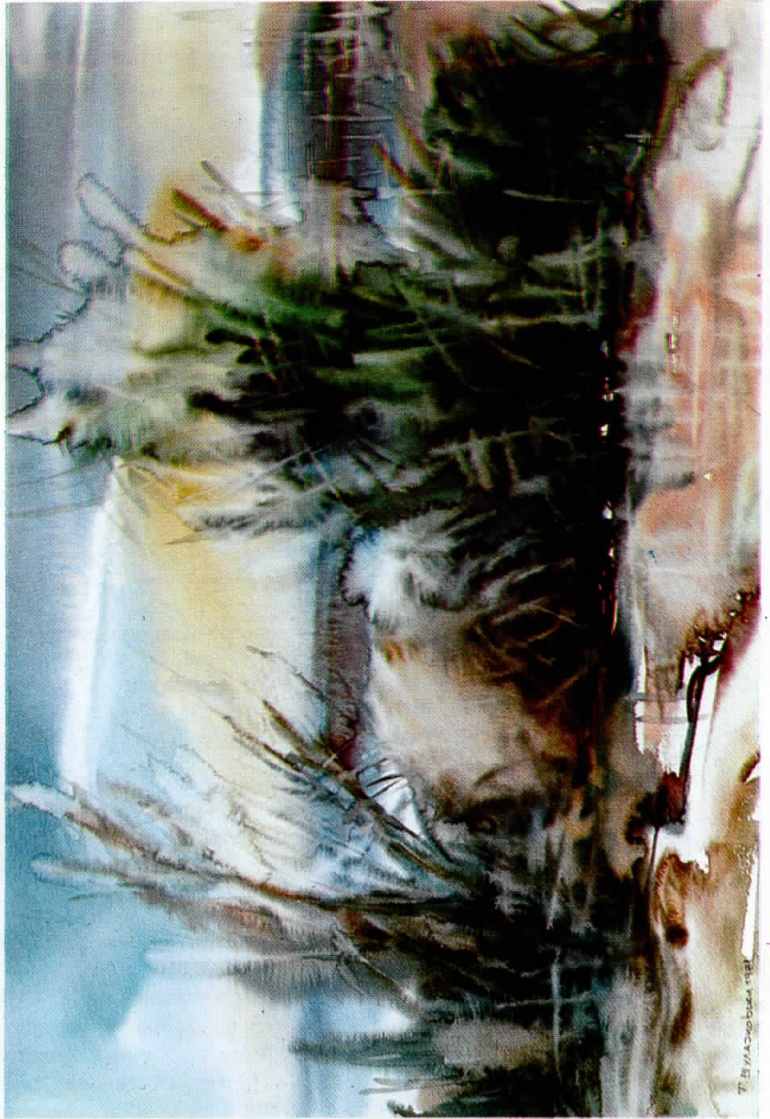
САМОСТОЈНИ ИЗЛОЖБИ

- 1957 — Дебар (Дом на синдикатот)
1958 — Тетово (Дом на синдикатот)
1959 — Госгивар (Салон на Социјалистичкиот сојуз) со Т. Сековски
1961 — Белград (Гарнизон 4 јули)
1966 — Скопје (Изложбен салон на Центарот за култура и информации)
— Штип (Салон на Работничкиот универзитет)
1967 — Битола (Уметничка галерија „Моша Пијаде“)
— Охрид (Дом на културата)
1968 — Скопје (Изложбен салон на Центарот за култура и информации)
1969 — Скопје (изложбен салон на Домот на ЈНА)
1968 — Куманово Уметничка галерија)
1970 — Врање (Изложбен салон на Домот на ЈНА)
— Кавадарци (Изложбен салон на Домот на културата)
— Струмица (Изложбен салон на Работничкиот универзитет)
1971 — Скопје, Изложба на тема: „Мотиви од река Радика“ (Изложбен салон на Центарот за култура и информации)
1972 — Белград (Клуб на Сојузниот секретаријат за надворешни работи)
— Куманово (Уметничка галерија).
1973 — Скопје, изложба на тема: „Цвеќе“ (Изложбен салон на Домот на ЈНА)
— Нови Сад (Мгли ликовни салон на Центарот за култура)
— Охрид (Изложбен салон на Домот на културата)
1977 — Скопје Изложбен салон на Центарот за култура и информации)
1978 — Скопје, изложба на настели (Изложбен салон на Домот на ЈНА)
1979 — Апатин САП — Војводина (Изложбен салон на Центарот за култура)
— Нови Сад (Изложбен салон на младите)
— Св. Николе (Изложбен салон на Домот на културата)
1980 — Офенбах на Мајна, градски музеј, СР Германија
— Ресен (Изложбен салон на Домот на културата) и туристичко-рекреативниот центар „Крани“ — Ресен
— Тетово (Изложбен салон на Домот на културата „Ильо Антевски-Смок)
1981 — Ханау (Градски музеј) СР Германија
1981 — Охрид (Изложбен салон на Домот на културата „Григор Прличев“)
1982 — Белград — Земун (Изложбен салон на Домот на ЈНА)
1982 — Крагујевац (Изложбен салон на Народниот Музеј).

ГРУПНИ ИЗЛОЖБИ

Учествувал на сите изложби организирани од страна на Друштвото на ликовните уметници на Македонија од 1966 година, па до денес:

- 1967 — Скопје, Македонски Акварел
1969 — Скопје и Струмица — НОВ во делата на македонските ликовни уметници
— Скопје, Стих, боја и поезија
— Скопје, Цртеж, гважеви и акварели
— Скопје, Моето сакано дело
— Скопје, 25 години на Друштвото на ликовните уметници на Македонија
1970 — Торонто — Канада
1971 — Скопје, Тематска изложба „Цвеќе“
— Гостивар — Бигорски средби.
1973 — Минхен, Југословенски уметници
— Скопје, Дела на колекцијата на кумановската галерија.
1975 — Скопје, Жената како инспирација во ликовното творештво на македонските уметници.

- 1975 — Куманово и Скопје, изложба на уметници од збратимените градови.
- 1975 — Титоград, Современа македонска уметност
— Скопје 30 години на Друштвото на ликовните уметници на Македонија.
- 1976 — Куманово, Штип и Струмица, Дело на ДЛУК
- 1976 — Загреб, Современа македонска уметност
- 1977 — Скопје, Дела од колекцијата на битолската галерија.
- 1978 — Скопје, Современа македонска уметност
- 1979 — Дојран, „Цвеќе“, во ликовното творештво на македонските уметници.
- 1979 — Карловац и Осиек — Хрватска, учество на I Биенале на Југословенскиот акварел
- 1979 — Скопје, Скопје во делата на ликовните уметници
— Битола, изложба на македонски градови
- 1981 — Карловац — Задар — Крагуевац, учество на II Биенале на југословенскиот акварел.

Во 1975 година, заедно со академикот Вангел Коџоман и Петар Дракуловски, Шулајковски е еден од коавторите на големиот мозаик во новите простории на Југобанка — Скопје, како и зграфитото на истите простории на третиот кат.

Работи во Центарот за култура и информации — Скопје, како раководител на ликовниот сектор.

УМЕТНИЧКИ ДЕЛА НА ТЕОФИЛ ШУЛАЈКОВСКИ ПОДАРЕНИ ОД ГРАД СКОПЈЕ И РЕПУБЛИКАТА

- На д-р. Горѓи Цаца по повод 60-от роденден — Цвеќе, пастел од Извршниот Совет на СРМ.
- На Киро Георгиевски-Деан, по повод 60-от роденден — Мотив од Радика, акварел од ССРМ.
- На Лилјана Манева по повод 60-от роденден — Цвеќе, акварел од Градскиот комитет на СК Скопје.
- На Радуле Костовски по повод 60-от роденден — Цвеќе, пастел од Извршниот Совет на СРМ.
- На Медицинскиот Факултет во Сараево од Медицинскиот Факултет во Скопје по повод 30 години од неговото формирање.
- На Томе Момировски за допринос во областа на културата од КПЗ на Македонија — Мотив од Охридско Езеро — акварел.
- На Димче Мире по повод 70-от роденден — Буря — пастел, од Извршниот Совет на СРМ.
- На Мирко Буневски, од СРВ — Скопје, Мотив од Охридско езеро — акварел.
- На Евзи Мемети од СРВ — Скопје и РСРВ.
- На Кочо Тулевски од врховниот Суд на Македонија.
- На Членовите на Извршниот Совет на Собрание на град Скопје.
- На кинеската Радио-телевизија, Мотив од Радика, Акварел од РТВ Скопје.
- На универзитетот во Крајева — Полска, Мотив од Радика, Акварел од Универзитетот „Кирил и Методиј“ — Скопје.
- На Универзитетот во Марибор Мотив од Радика, Акварел од Универзитетот „Кирил и Методиј“ — Скопје.
- На Универзитетот во Сараево — Мотив од Радика од Универзитетот „Кирил и Методиј“ — Скопје.
- На Универзитетот во Крагуевац — Мотив од Радика, Акварел од Универзитетот „Кирил и Методиј“ — Скопје.
- По повод осветување на православната црква во Мелбурн — Австралија, Мотив од Радика, Акварел од Матицата на иселениците на СРМ.

СИНИША ПАУНОВИЌ

„ВЕЧЕР“ 10. III. 1972 година

„... Кога се во прашање акварелите на Шулајковски се чини просто неверојатно со каква сигурност, занатска префинетост и творечка инспирација се дадени сите овие мотиви од првиот до последниот. А секој мотив е посебно доживување и за самиот уметник; неповторлива драма на бојата, светлината и атмосферата, незаборавна лирика на складноста на небото, водата, земјата и вегетацијата...

Проф. Др. ПАВЛЕ ВАСИЌ, историчар и ликовен критичар
Критика во (Политика) 5. II. 1972 год. Белград

„... Доста флуидни и лазурни, Акварелите на Шулајковски прикажуваат една сигурност на техничко поле, кое бравурозно го совладува секој мотив, наоѓајќи адекватен израз за нив; но со таа своја лазурност остава впечаток за воедначеност која зборува во исто време и за виртуозноста на самиот автор...

ОРГАНИЗАТОР:

Општествен дом „Скопје“ — Дебар

ORGANIZATOR:

Shtëpia shoqërore „Skopje“ — Dibër

ÖRGÜTLEYİCİSİ:

Debre „Skopje“ Toplumsal evi

Предговор: Владимир Величковски

Ликовно и техничко обликување на каталогот: Шулајковски Теофил - Тофе

Фотографии: М. Димес, Д-р. В. Пловевски

Тираж: 300 примероци

Печат: Печатница „Стопански весник“ — Скопје

